

Na zapleczu Keństwa. Taneczna parodia „Carmen” w Teatrze Nowym

„Carmen” w reż. Anny Obszańskiej, koprodukcja Festiwalu Łódź Czterech Kultur i Teatru Nowego w Łodzi. Pisze Izabella Adamczewska w „Gazecie Wyborczej”.

fot. Ha-Wa / mat teatru

Powiedzmy to wprost: operowa "Carmen" to festiwal mizoginii i seksizmu. Anna Obszańska (reżyseria) i Błażej Biegasiewicz (dramaturgia) przechwytyją jej pełne ekspresji środki wyrazu, proponując w zamian jakże sympatyczną mizoandrię. Ognia, panowie z wąsem!

Kolejny spektakl w kuratorowanym przez Remigiusza Brzyka cyklu "Nowy i Młodzi", koprodukcja z Festiwalem Łódź Czterech Kultur, to całkiem udana parodia "Carmen" - nie opowiadania Prospera Mériméego, tylko wybujałej operowej adaptacji Georges'a Bizeta z librettem Henriego Meilhaca i Ludovica Halévy'ego.

50 twarzy Tindera

Źródłowa opowieść o dzikiej Cygance, rozwiązłych dziewczynach z fabryki i uwiedzionym na zatrętę mężczyźnie, który w efekcie babskiej rozwiązłości traci żołąd, niewinną narzeczoną i spokój sumienia (Czyżby? Francuskie prawo usprawiedliwiało zbrodnię z namiętności aż do 1975 roku. A to oznacza, że Don José w czasie powstania opery pozostałby na wolności) - to tylko pretekst. Anna Obszańska

(reżyseria) i Błażej Biegasiewicz (dramaturgia) snują uniwersalną opowieść o fantazjach seksualnych i opresji, rozpisaną na trzy role kobiece i trzy męskie.

Absolutnie nie chodzi tu o płeć (polemizuję z recenzją z "Kalejdoskopu"), ale o performowanie rodzaju. Pół roboty wykonują wymowne i widowiskowe kostiumy Mateusza Jagodzińskiego. Oto Byczek Fernando z chomątem na wyżylonej szyi. Energia seksualna aż w nim buzuje - taki "chłoporobotnik, boa grzechotnik". Towarzyszy mu fircykowaty Matador w fikuśnym, różowym stroju, niczym libertyn albo typ artystyczno-narcystyczny. Jest również Molestator, brutal w mundurze, w intencjonalnie przydługiej scenie polerujący główkę ciągnącego się przez całą scenę i wyglądającego jak jelito penisa. Wszystkie te typy opisała udatnie Joanna Jędrusik w książce "50 twarzy Tindera". Partnerują im: Kobieta-Wymię, Matka Polka, brocząca krwią z pogryzionych sutków (Byczek, Fircyk i Molestator ssą ją jak Romulus i Remus wilczyce), Kobieta-Pistolet, jakby wyjęta z piosenki Marii Peszek ("odessana", "z wydepilowanym krokiem") oraz postać najciekawsza.

Strażniczka Gileadu

Barbara Dembińska gra służącą patriarchy (w "Opowieści podręcznej" Atwood tę funkcję pełni ciotka Lydia), która robi kobietom krecią robotę na zapleczu Keństwa. To czasem nadaktywna dojarka w kaloszach i roboczym fartuchu, innym razem - teatralna sprzątaczką i makijażystką (motyw zaplecza). W opisie spektaklu przedstawiona jako Matka Byków (a więc ta, która wychowuje Molestatorów i Fircyków; niezbyt fortunne określenie, bo cała wina spada na matki).

Moim zdaniem służąca patriarchy to postać kluczowa. Szkoda, że "Carmen" nie kończy się sceną, w której Dembińska zdejmując roboczy fartuch i gumki, wkłada buty do flamenco i na pustej scenie zaczyna tańczyć - nie jakby nikt nie patrzył, a właśnie dlatego, że nikt nie patrzy. Nie byłby to wówczas manifest obłudy, a takim się staje w konfrontacji z zamykającym spektakl tanecznym duetem Matki i Kochanki. To spotkanie Carmen i Micaëli (bardzo sugestywne Magdalena Malik i Katarzyna Janek) skojarzyło mi się wizualnie z fotografiami Wacława Wantucha i nie jestem pewna, czy jest to nawiązanie, z którego twórcy "Carmen" by się ucieszyli (obiekt estetyczny, chwyt uduśniania). "Carmen" to spektakl dyplomowy (Teatr Nowy w Łodzi współpracuje z Akademią Sztuk Teatralnych im. Stanisława Wyspiańskiego w Krakowie) - i jako taki robi wrażenie. Jak na repertuarową propozycję jest tu jednak za mało pomysłów, a za dużo efekciarstwa.

Są momenty, kiedy opowieść zamienia się w ciąg gagów. Pewnie, śmiejemy się, ale żadne drzwi nie zostają otwarte. To raczej teatralna wprawka, ciekawe działanie performatywne. Natomiast aktorzy odnaleźli się w tej formie świetnie. Bawią Barbara Dembińska (Matka Byków) i koncertowo ośmieszający swoją postać Łukasz Goślawski (głupkowaty Zuniga), porusza kampowy Antoni Włosowicz (Don José), ekspresyjnie gra Marek Bula (Escamillo).

No i ta muzyka... Nie tylko przesterowany Bizet, przede wszystkim Rafał Ryterski. Uwaga: Marek Bula (współpracuje z TWON) naprawdę dobrze śpiewa!

Tytuł oryginalny

Na zapleczu Keństwa. Taneczna parodia "Carmen" w Teatrze Nowym

Źródło:

„Gazeta Wyborcza - Łódź” online

[Link do źródła](#)